

Pezsgőkörkép

Magyarországon a pezsgőnek mostoha sorsa van manapság: az emberek többsége vagy csak a sznobizmus drága státusszimbólumát, vagy csak a szilveszter mámoros italát látja benne. Mindent elárul a magyar pezsgőfogyasztási szokásokról az a tény, hogy a forgalmazók az eladások legnagyobb részét december tájékán produkálják. Pedig minden adott hazánkban ahhoz, hogy a XIX. században lerakott pezsgőkészítési kultúránk alapjain nagyobb becsben tarthassuk a magyar pezsgőt.

Pezsgő szavunkat Gróf Széchenyi István alkotta, Hitel c. munkájában nevezi először a franciák champagnerét pezsgőnek. Utazgatásai során 1822-ben Franciaországban találkozott először a gyöngyöző itallal, amikor barátjával Wesselényi Miklóssal meglátogatták a Moet pezsgógyárat Épernay-ben.

A magyar pezsgőgyártás bölcsője Pozsony volt. Dr Schönbauer Mihály és Fischer János alapította az első hivatalosan nyilvántartott gyárat, amit 1825-ben vette át Hubert J.E. A vállalkozás termelése 1840-re már elérte az évi 10 ezer palackot. A Hubert céget az „Esch és Társa” pezsgógyár követte, amely a híres „Széchenyi pezsgőt” gyártotta 1835-ben. Pesten az első fecske Hölle Márton vendéglős alapítása volt 1852-ben, „Első Magyar Pezsgőbor- és Szikvízgyár Hölle J.M. Pesten” néven. Szorosan nyomában a Fő utcában hívták életre a „Ludai Pezsgógyár”-at, amely 1854 és 1882 között Gráver Károly vezetésével működött. Majdnem negyven esztendeig 1864-től 1903-ig Prükler Ignác vállalkozása is gazdagította a pesti pezsgőkínálatot.

Nem maradtak ki a divathullámból a nagyobb vidéki magyar városok sem: Aradon 1862-ben nyitotta meg kapuit az Andrényi Kálmán által alapított pezsgógyár. A „Velencei Pezsgógyár” 1875-ben született meg, miután Petheó Imre földbirtokos (akit a kormány 1872-ben a pezsgőkészítési tanulmányozása céljával küldött ki) hazatérve franciaországi útjáról létrehozta saját üzemét. Fellendülést hozott a gyárnak, amikor Belatiny Artúr 1898-ban megvásárolta: a hazai piacon a legsikeresebb pezsgők a „Casino”, a „Cremant Rose” és a „Drapeau Américain” voltak. A nemzetközi elismerést az 1900-as párizsi világkiállításon kapott aranyérem fémjelezte. Pécsett 1876-ban alapították meg a „Littke Pezsgógyárat”, míg a magyar pezsgőgyártás legemblematikusabb képviselője Törley József 1882-ben indította útjára gyárat Budafokon. Közvetve a másik máig élő ismert budafoki pezsgámárka is Törley Józsefnek köszönhető születését, hiszen gyárvezetője és pincemestere, Louis Francois egy nézeteltérést követően önnállósította magát, hogy aztán 1886-ban önálló pezsgógyárat alapított.

Hála a vállalkozókedvű pioníroknak, 1898-ra Magyarországon már nyolc jelentősebb pezsgógyár működött: Belatiny (Velence), Esch és Tsa (Pozsony), Hölle (Budaörs), Hubert

(Pozsony), Littke (Pécs), Törley (Budafok), Francois (Budafok), Willibald (Nagymaros). A hazai pezsgőtermelés ekkor évi 1,75 millió palackra rúgott. A fejlődés az I.világháborúig töretlen maradt. A háború kirobbanásakor immár magyarországi 23 településen készítettek pezsgőt: Aradon, Brassón, Budafokon, Budaörsön, Budapesten, Csáktornyan, Debrecenben, Fiumében, Kolozsvárott, Horvát-Szlatinában, Nagymaroson, Nagyváradon, Nyitrán, Orláton, Pécsett, Pozsonyban, Sátoraljaújhelyen, Szegeden, Szombathelyen, Tatán, Velencén, Villányban, Zágrábban. A nagy világegések töredékére kurtították a hazai pezsgőgyártók sorát. Az 1929-es gazdasági világválság és a II. világháború hatásait már csak négy pezsgőpincészet élte túl: a Törley, a Francois, a Littke és az Esterházy. Az 1950-es nagy államosítások következtében a pezsgőgyárak állami tulajdonba kerültek. A pezsgőgyárak kezelése a pezsgőmesterek kezéből a Magyar Likőripari Vállalathoz került, míg az értékesítés a kor egyeduralgató hazai borkereskedőjének a Borforgalmi Vállalatnak a privilégiuma lett. Új színt hozott a Hungaria Pezsgőpincészet 1955-ös megalapítása, ám a gyárat 1960-ban összevonták a Törley-vel. Ezekben az esztendőkből, egészen pontosan 1956-ban jött létre a BB Rt., a habzó ital piacán azonban csak évtizedekkel később mutatkozott be: az első BB-és pezsgők mindössze 1982-ben kerültek palackba. A magyar pezsgő jelenét meghatározó legfontosabb esemény a a Henkell und Söhnlein Wiesbaden megjelenése volt. A cég előbb többségi tulajdont szerzett a Hungarovin Rt-nél, így tulajdonába kerültek a legpatinásabb magyar pezsgőgyárak a Törley, a Francois, a Hungaria, idővel pedig megvásárolta a BB-t, majd 2005-ben a Walton, a Voilá, a Pompadour és a Claudius Caesar márkákat.